

LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE

Asia:

- HE 20/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt minulta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 20/2020 vp. Esitän valiokunnalle lausuntonani kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta Valtiokonttorista annettuun lakiin siten, että Valtiokonttori tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja perustelujen mukaan valtionhallinnolle, joskin varsinaisessa säännöksessä palvelun tuottaminen on rajattu vain valtioneuvoston käyttötarpeisiin. Tätä tehtävää varten Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi tiedonsaantioikeudet. Lisäksi ehdotuksen mukaan Valtiokonttori toimisi analysointi- ja raportointipalvelujen tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä.

Hallituksen esitys sisältää myös lakiehdotuksen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan palvelukeskus tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja asiakkailleen ja tätä tarkoitusta varten palvelukeskukselle säädettäisiin tiedonsaantioikeudet salassapitosäännösten estämättä. Samalla säädettäisiin siitä, että palvelukeskus olisi palvelujen tietojen tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Lakiehdotus sisältää myös säännöksen yhteisrekisterinpitäjyydestä, joka kohdistui palvelukeskuksen käsittelemiin eräiden asiakkaiden toimintaan liittyviin henkilötietoihin.

Hallituksen esitys on merkityksellinen valtiosääntöisesti arvioituna perustuslain (731/1999) 10.1 §:ssä säädetyn henkilötietojen suojan sekä 12.2 §:ssä säädetyn asiakirjajulkisuuden kannalta katsottuna. Ehdotukset ovat merkityksellisiä myös suhteessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999, julkisuuslaki) sekä Euroopan unionin yleiseen tietosuoja-asetukseen (EU) 2016/679 sekä kansalliseen tietosuojalakiin (1050/2018) nähden.

2. Henkilötietojen suoja

Hallituksen esityksen 1. ja 2. lakiehdotukset sisältävät rekisterinpitäjyyden määrittäviä. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan sisältämän määritelmäluettelon 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. *Koska lakiehdotuksessa säädetään käsittelyn käyttötarkoituksesta ja osittain keinoista, voidaan kansallisessa laissa määritellä myös rekisterinpitäjä tai yhteisrekisterinpitäjät määritelmäluettelon 7 kohdassa jätetyn kansallisen liikeumavaran puitteissa. Siten ehdotetut rekisterinpitäjän määrittymiseen liittyvät säännökset ovat tietosuoja-asetuksen mukaisia ja tarpeellisia.* On myös syytä korostaa, että yhteisrekisterinpitäjyys viranomaistoiminnassa tulee perustua laissa nimenomaisesti säädettyyn, koska rekisterinpitäjyyteen

vaikuttaa myös viranomaisten toimivaltasuhteet muun muassa asiakirjojen hallinnasta ja tietojen antamisesta (PeVL 7/2019 vp). Lisäksi viranomainen ei määrittele käsittelyn tarkoituksia, vaan tarkoitukset määritellään joko laissa taikka viranomaisen tehtäviä ja toimivaltaa määrittävien säännösten kautta. Niin ikään käsittelykeinoista on säädetty muun muassa tiedonhallintalaissa (906/2019).

Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksessa on määritelty yhteisrekisterinpitäjien vastuita. Palvelukeskukselle määritelty yhteisrekisterinpitäminen liittyvät tehtävät ovat teknisluonteisia ja tyypillisesti henkilötietojen käsittelijälle kuuluvia tehtäviä. Tehtävän luonteensa perusteella palvelukeskus täyttää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan sisältämän määritelmäluettelon 8 kohdassa tarkoitetun henkilötietojen käsittelijän määritelmän. Koska rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä eivät voi muodostaa tietosuoja-asetuksessa määritellyllä tavalla suoraan yhteisrekisterinpitäjyyttä, on ehdotettu 2. lakiehdotuksen säännös tarpeellinen. *Nähdäkseni vain lailla erikseen säädettyinä rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjiksi.* Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen 1 a §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä on olennainen toimivaltasuhteita määrittelevä säännös. Palvelukeskuksen rekisterissä (tietojärjestelmässä) olevat tallenteet ovat sen asiakkaina olevien viranomaisten asiakirjoja. Tällä perusteella asiakasviranomaiset ovat toimivaltaisia päättämään tietojärjestelmässä olevien tietojen antamisesta. Ehdotettua voidaan pitää asianmukaisena ja linjassaan julkisuuslaissa säädetyn kanssa.

Sääntelyn osalta on kuitenkin huomioitava, että taloushallinnon näkökulmasta yhteisrekisterinpitäjiä ovat talousarviolaisissa (423/1988) tarkoitetut kirjanpitoyksiköt yhdessä palvelukeskuksen kanssa. Puolestaan henkilöstöhallinnon tietojen yhteisrekisterinpitäjiä ovat työnantajavirastot yhdessä palvelukeskuksen kanssa. Työnantajaviraston käsitettä ei ole säädetty missään, vaan sitä käytetään valtionhallinnon henkilöstöhallinnossa. Se ei myöskään vastaa virkamieslain (750/1994) 1.1 §:ssä tarkoitettua virastoa, koska työnantajavirasto ei aina ole hallinnollisesti itsenäinen virasto. Puolestaan kirjanpitoyksikössä voi toimia useampi työnantajavirasto. *Tietosuoja-asetuksen ja rekisteröidyn oikeuksien kannalta katsottuna on tärkeää, että palvelukeskus ja sen kanssa yhteisrekisterinpitäjinä toimivat kuvaavat selkeästi rekisterinpitäjyyden niin tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklassa tarkoitettuihin informointeihin kuin 30 artiklassa tarkoitettuun käsittelytoimia koskevaan selosteeseen. Myös tiedonhallinnan vastuiden sekä viranomaisten välisten toimivaltasuhteiden kannalta katsottuna eri viranomaisten ja muiden viranomaisyksikköjen suhteet on oltava selviä niin henkilötietojen käsittelyn kuin tiedonhallinnan vastuiden osalta.*

3. Asiakirjajulkisuus

Hallituksen esityksen mukaan käsittelyn ensimmäisessä vaiheessa analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa tarvittavat tiedot saadaan yhteisten palveluntuottajien rekistereistä. Tiedoista poimitaan analysointi- ja raportointikäyttöön vain analysointitoimeksiantojen edellyttämä määrä. Tietojen käsittelyssä periaatteena on, että analysointi- ja raportointipalvelutoimintaa varten Valtiokonttorilla ja palvelukeskuksella on oikeus saada salassa pidettävää tietoa ja tiedot saatetaan tietosuoja- ja tietoturva vaatimusten mukaisiksi valmisteluvaiheessa ennen varsinaista analysointia ja raportointia. Hallituksen esityksen mukaan salassapitosäännöksistä poikkeaminen on tarpeen, jotta saadaan kattava tietopohja tulosten ja niitä koskevien johtopäätösten oikeellisuuden varmistamiseksi. Salassapitosäännöksistä poikkeaminen on tarpeen myös sen vuoksi, että tietoja voi luovuttaa analysointi- ja raportointipalvelutoimintaan, jossa varmistetaan kokonaisarviona, ettei useista lähteistä yhdistetyistä tiedoista kasaudu korkeamman suojaustason tai turvallisuusluokituksen mukaisia tietoja (kasautumisvaikutus). Analysointi- ja raportointipalveluissa tietoja vastaanottavat, Valtiokonttori ja palvelukeskus, käyvät luovutettavat tiedot läpi yhdessä tietoja luovuttavan yhteisen palveluntuottajan ja tietoja analysointi- ja raportointipalvelutoimintaan luovuttavien virastojen ja laitosten kanssa.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä raportointi- ja analysointipalvelun tarvitsemat välttämättömät tiedot palvelukeskuksen, Valtion

tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n ja Haus kehittämiskeskus Oy:n rekistereissä olevat valtion virastoja ja laitoksia koskevat valtionhallinnon toiminnan ja talouden tiedot.

Lakiehdotus on tiedonsaantioikeutta koskevin osin esitettyssä muodossa niin valtiosääntöisesti kuin suhteessa julkisuuslakiin ongelmallinen. Julkisuuslain lähtökohtana on, että jokainen viranomainen on toimivaltainen päättämään hallussa olevista asiakirjoista. Julkisuuslain sääntely salassapidosta ja tietojen luovutukseen salassapidon estämättä perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä (PeVL 62/2018 vp, s. 5). Hallituksen esityksessä tarkoitetuissa eri palveluntuottajien rekistereissä olevat tiedot on tallennettu tietojärjestelmiin ja muodostavat siten käyttötarkoituksensa perusteella tiedonhallintalaissa (906/2019) tarkoitettuja tietoaineistoja. Puolestaan tietojärjestelmissä olevat tiedot ovat perustuslain 12.2 §:ssä tarkoitettuja tallenteita (PeVL 3/2009 vp, s. 2). Palvelukeskukset ja muut palvelujen tuottajat toimivat asiakkaidensa lukuun, joten ne eivät ole lähtökohtaisesti toimivaltaisia päättämään tietojärjestelmissä olevien tallenteiden antamisesta, koska ne ovat asiakasvirastojen ja -laitosten asiakirjoja. Näihin vastuukysymyksiin on kiinnitetty huomiota laillisuusvalvonnassa (AOK, OKV/97/1/2016, 16.10.2017).

Julkisuuslain 14.1 §:n mukaan tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää suoritettaessa tai annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut viranomainen, jollei toimeksiannosta muuta johdu. Tästä yleislaissa säädetystä pääsäännöstä voidaan poiketa joko erityislaissa erikseen säädetyn perusteella tai toimeksiantosopimuksella viranomaisten välillä. Julkisuuslain 14.1 §:ää sovellettaessa on syytä huomata, että tiedon antaminen julkisesta asiakirjasta on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkinen hallintotehtävä sisältäen päätöksen tiedon antamisesta, joka on julkisen vallan käyttöä. Viranomainen ei voi antaa asiakirjan antamista koskevaa tietopalvelutehtävää yksityisoikeudellisen yhteisön hoidettavaksi, ellei tästä ole säädetty erikseen laissa riippumatta siitä käytetäänkö tämän tehtävän hoitamisen yhteydessä julkista valtaa (PeVL 11/2006 vp, s. 2). Hansel Oy ja Haus kehittämiskeskus Oy eivät ole julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisia. Missään laissa ei ole säädetty, että nämä valtio-omisteiset, mutta yksityisoikeudelliset toimijat, voisivat tuottaa viranomaisen lukuun tietopalveluja, jonka perusteella ne voisivat päättää toimeksi antaneen viranomaisen asiakirjojen antamisesta, vaikka Hansel Oy:n toimintaan sovelletaankin nykyään julkisuuslakia. Siten tietojen antamisesta Valtiokonttorille tai palvelukeskukselle ei voi päättää Hansel tai Haus, jos pyydetty tiedot on tuotettu niiden asiakkaiden lukuun. Sen sijaan näiden yritysten oman toiminnan yhteydessä kertyneistä tietojen antamisesta päättää yritykset itsenäisesti.

Ehdotuksessa jääkin epäselväksi, onko tarkoituksena, että tiedonantamiseen velvoitetut (Palkeet, Valtori, Hansel, Haus, Senaatti, DVV) ovat toimivaltaisia päättämään ylläpitamiensä tietojärjestelmien tietosisältöjen antamisesta. Ehdotuksessa tiedonsaannin kohteena ovat mainittujen organisaatioiden operoimien tietojärjestelmien (rekisterien) sisältämät tiedot, mutta ehdotuksesta ei ilmene, keneltä Valtiokonttorilla tai palvelukeskuksella on oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä. Hallituksen esityksen yksityiskohtaiset perustelut eivät avaa riittävästi näitä toimivaltasuhteita. Perusteluissa kuitenkin todetaan, että ”kukin valtion virasto tai laitos omistaa rekistereissä olevat itseään koskevat tiedot”. Tältä osin vaikuttaa siltä, että toimivaltaisia päättämään tietojen antamisesta eivät ole lakiehdotuksessa mainitut organisaatiot kuin oman organisaation tietojensa osalta. Muut valtion virastot ja laitokset ovat julkisuuslain mukaisesti toimivaltaisia päättämään tietojen luovuttamisesta Valtiokonttorille tai palvelukeskukselle. Toisaalta perusteluissa todetaan, että ”Analysointi- ja raportointipalveluissa tietoja vastaanottavat, Valtiokonttori ja palvelukeskus, käyvät luovutettavat tiedot läpi yhdessä tietoja luovuttavan yhteisen palveluntuottajan kanssa. Luovuttaja vastaa tietojen luovutuksesta rajapinnan avulla.” Perusteluista ilmenevä tietojen luovutusmenettelyn kuvaus viittaa kuitenkin siihen, että palveluntuottaja olisikin se, joka päättää tietojen antamisesta. Julkisuuslain näkökulmasta luovutettavat tiedot pitäisi käydä läpi sen viranomaisen kanssa, joka on toimivaltainen päättämään, mitkä ovat välttämättömiä tietoja, joita voidaan luovuttaa Valtiokonttorille tai palvelukeskukselle. Toimivaltasuhteet on oltava selkeitä tietojen antamisesta päätettäessä. Tätä on pidetty muun muassa perustuslakivaliokunnassa aiemmin säätämisyksityksensä (PeVL 7/2019 vp).

Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen 1 a §:n 2 momentissa todetaan erikseen, että henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskuksen rekistereissä olevat tallenteet ovat palvelukeskuksen asiakkaiden asiakirjoja. Tältä osin pidän selvänä, ettei palvelukeskuksella ole toimivaltaa päättää tietojen luovuttamisesta Valtiokonttorille. Nähdäkseni esitettyä 1. ja 2. lakiehdotuksen tiedonsaantioikeutta tarkoittavia säännöksiä tulisi tarkentaa siten, että niissä mainitaan, keneltä Valtiokonttori tai palvelukeskus on oikeutettu samaan salassapitosäännösten estämättä välttämättömiä tietoja tai kuka on toimivaltainen päättämään tietojen luovuttamisesta välttämättömyysarvioinnin pohjalta. Puolestaan 1. lakiehdotuksen 2 c §:n 3 momentin ja 2. lakiehdotuksen 1 b §:n 3 momentin rekisterinpitäjyyttä tarkoittava määräys muodostaa Valtiokonttorille tai palvelukeskukselle myös toimivallan päättää keräämiensä tietojen antamisesta toimivaltaisena viranomaisen julkisuuslain mukaisesti. Ehdotetussa sääntelyssä ei rajoiteta tietojen edelleen luovuttamista muihin käyttötarkoituksiin.

Erikseen on vielä syytä huomata, että 2. lakiehdotuksen 1 b §:n 1 momentissa palvelukeskukselle säädetään oikeus saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot palvelukeskuksen rekistereistä. Ehdotettu viittaa myös siihen, että sääntelyssä ehdotetaan tietojen luovuttamista toiselta viranomaiselta palvelukeskukselle.

Asiassa on otettava huomioon valtiosääntöisestä näkökulmasta myös henkilötietojen suojaan ja tietojen antamiseen liittyvät sääntelyedellytykset, joita perustuslakivaliokunta on toistuvasti korostanut viranomaisen tiedonsaantioikeuksia koskevien lakiehdotusten yhteydessä. Perustuslakivaliokunnan (esim. PeVL 31/2017 vp, PeVL 17/2016 vp) mukaan salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi. *Edellä esitetyt perustuslakivaliokunnan kannanotot ovat merkityksellisiä, koska toimivaltainen viranomainen voi tehdä arvion siitä, mitä välttämättömiä tietoja toiselle viranomaiselle voidaan antaa salassapitosäännösten estämättä. Lakiehdotuksessa tiedonsaanti salassapitosäännösten estämättä on sidottu välttämättömyysedellytykseen. Tämä tarkoittaa, että tietoja luovuttavan toimivaltaisen viranomaisen on arvioitava, mitkä ovat tiedonsaantiin oikeutetun viranomaisen tiedonsaanti-intressin kannalta välttämättömiä tietoja kussakin tiedontarvetilanteessa.*

Lisäksi on syytä huomata, että 1. ja 2. lakiehdotuksissa ehdotetaan säädettäväksi analysointi- ja raportointipalvelusta, joka ei säännöksen tasolla vielä avaa sitä intressiä, jonka perusteella tiedot luovuttava viranomainen arvioi Valtiokonttorin tai palvelukeskuksen tiedonsaannin välttämättömyyttä analysointi- ja raportointipalvelun tuottamiseksi. Säännösten perusteluissa tämän palvelun sisältöä on avattu. Nähdäkseni laeissa voisi olla täsmällisemminkin ilmaistuna analysointi- ja raportointipalvelun käyttötarkoitus, joka on sidottu 1. lakiehdotuksessa valtionneuvoston valmistelun ja päätöksenteon tukeen sekä 2. lakiehdotuksessa asiakkaiden valmistelun ja päätöksenteon tukeen. Tällä on merkitystä perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla siihen, ettei salassapitoon liittyvät intressit väisty automaattisesti ilman välttämättömyysarviointia. Tältä osin tarvetta tiedonsaantioikeuden täsmentämiseen vähentää kuitenkin se, että ehdotettuihin tiedonsaantioikeuksiin on olemassa rajoitteet käytännössä turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen saannista.

Siltä osin kuin kysymys on julkisten tietojen antamisesta Valtiokonttorille, ei erillisiä säännöksiä erityislakiin tarvita, koska julkisuuslain 9.1 §:ssä jokaisen oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta koskee myös toista viranomaista.

Tietojen antamista ja luovuttamista koskevat menettelyt voivat olla tällaisista keskitetyistä tietojärjestelmistä hankalasti toteutettavia viranomaisen erillisysperiaatetta noudattaen. Julkisuuslain 28 § voisi tarjota jonkinlaisen kevyemmän ratkaisun tietojen antamista koskevaan menettelyyn, kun tiedonsaannin kohteena ovat salassa pidettävät tiedot. Julkisuuslain 28.1 §:n mukaan viranomainen voi, jollei lailla toisin säädetä, antaa yksittäistapauksessa luvan tietojen saamiseen salassa pidettävästä asiakirjastaan tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten, jos on ilmeistä, ettei tiedon antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Saman momentin mukaan, jos lupa tarvitaan usean saman ministeriön alaisen viranomaisen asiakirjasta, luvasta päättää ministeriö asianomaisia viranomaisia tarvittaessa kuultuaan. Hallituksen esityksessä tarkoitettu raportointi- ja analysointipalvelu on luonteeltaan julkisuuslaissa tarkoitettua viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä. Nyt ehdotetuissa säännöksissä säädetään tiedonsaantioikeudesta, jonka perusteella julkisuuslain 28.1 § ei sovellettu ehdotettuun tiedonsaantimenettelyyn suoraan, vaan 28 §:ää sovelletaan yksittäisessä tilanteessa ottamalla huomioon säännöksessä oleva vahinkoedellytyslauseke ja harkinnan perusteella viranomainen myöntää luvan tietojen saamiseen pykälässä tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin. Vastaavantyyppistä menettelyä voitaisiin soveltaa lakiehdotusten tiedonsaantioikeuksien käyttöä koskevassa menettelyssä erikseen niin säätäen siten, että tietojen antamisesta päättäisi säännösehdoituksissa esitetty välttämättömyysedellytys huomioon ottaen ministeriö alaisen viranomaisen sijaan. Tällaisen sääntelymallin vaikutukset tulisi kuitenkin arvioida huolellisesti.

Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, jos tietojen antaminen tapahtuu Valtiokonttorin tai palvelukeskuksen ja lakiehdotuksessa mainittujen toimijoiden välillä tiedonhallintalaissa (906/2019) tarkoitettujen teknisten rajapintojen avulla, että tiedonsaannin sitominen välttämättömyysedellytykseen voi rajoittaa sähköistä tiedon antamista tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan (PeVL 73/2018 vp) teknisiä rajapintoja koskeva sääntely ei sovellettu sellaiseen luovutukseen, jossa viranomaisen on arvioitava luovutettavan tiedon tapauskohtaista välttämättömyyttä.

4. Yhteenveto

Edellä esitetyn perusteella tulisi saada lisäselvitys 1. ja 2. lakiehdotuksissa tiedonantamiseen velvoitettujen toimivallasta päättää tietojen antamisesta (luovuttamisesta). Koska tietojärjestelmissä olevat tiedot ovat asiakkaiden (valtion virastojen ja laitosten) asiakirjoja, tulisi tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä täsmentää siten, että tiedonsaantioikeuden mukaiseen tiedonantoon velvollinen toimivaltainen viranomainen ilmenisi selkeästi laista. Eriksen on arvioitava valtio-omisteisten, mutta yksityisoikeudellisten yritysten asema, suhteessa 1. ja 2. lakiehdotuksissa säädettyihin tiedonsaantioikeuksiin. Jos päädyttäisiin siihen, että lakiehdotuksia muutettaisiin niin merkittävästi, että tietojen antamisesta päättäisikin palvelutehtäviä hoitavat, tulisi tässäkin tapauksessa arvioida mahdollisuudet tällaiseen sääntelymalliin edellä tarkoitettujen osakeyhtiöiden osalta.

26.5.2020

Tomi Voutilainen
julkisoikeuden professori
Itä-Suomen yliopisto